

Van de redactie

Op 18 november 2009 organiseerde de Wim Drees Stichting een seminar over "Naar gezonde overheidsfinanciën". Het eerste artikel in deze aflevering van TvOF is een bewerking van de inleiding van De Groot. Hij maakt een analyse van de opbouw van de collectieve uitgaven, ook in vergelijking met het buitenland. Daarmee wordt zinvolle achtergrondinformatie gegeven om de komende brede heroverwegingsoperatie, waarvoor het kabinet staat, te beoordelen. De Groot maakt duidelijk dat het niet eenvoudig zal zijn tot forse ombuigingen te komen, te meer daar in vergelijking met omringende Europese landen de Nederlandse collectieve sector niet uitzonderlijk omvangrijk is. Ook thans, nu de analyses voor de komende ombuigingen nog worden gemaakt, worden de messen al geslepen. Een zeer actueel onderwerp is het rekening rijden. Wat zal er gebeuren met de lasten voor de automobilisten? Met het vervallen van de motorrijtuigenbelasting vervallen ook de provinciale opcenten. Moeten de provincies andere belastingen krijgen? In het tweede artikel van TvOF concludeert Allers dat een provinciale ingezetenenbelasting het beste alternatief voor de provinciale opcenten is.

Specifieke uitkeringen aan provincies en gemeenten passen eigenlijk niet bij decentralisatie. Daarom wil het kabinet zoveel mogelijk specifieke uitkeringen omzetten in een algemene uitkeringen. Nadeel daarvan is echter dat politici daarmee hun invloed op hun beleidsterrein verminderd zien. Ze hebben daarmee moeite, vandaar dat het kabinet tot een nieuw soort uitkering aan de lokale overheden is gekomen: de decentralisatie-uitkering. De Sonnaville zet uiteen dat decentralisatie-uitkeringen weliswaar het label dragen van een algemene uitkering, maar veel weg hebben van een specifieke uitkering. Zij geeft met voorbeelden aan dat door deze nieuwe vondst het parlement niet goed kan oordelen over het beleid van de bewindslieden en dat er onduidelijkheid kan ontstaan over de verantwoordelijkheidsverdeling met provincies en gemeenten.

Sanders toont in het volgende artikel aan dat ook door de bemoeienis van de overheid bij de exportkredietverzekeringen het parlement wordt belemmerd. Het budgetrecht wordt zelfs aangetast. Wat is er aan de hand? Er bestaat een exportkredietverzekeringenfaciliteit, waarbij het rijk garant staat voor de te hoge risico's van de verstrekker van exportkredieten. Als het komt tot kwijtschelding van schulden aan ontwikkelingslanden bij het niet betalen van geleverde export, worden de kosten daarvan ten laste gebracht aan de middelen voor ontwikkelingssamenwerking. Daardoor worden, buiten het parlement om, de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking gedrukt.

Moet bij de fiscale politiek gebruik worden gemaakt van de inzichten van de gedragseconomie? Brillman en Nijboer schrijven daarover. Burgers handelen veelal niet rationeel. Daardoor hoeven belastingen niet het effect te hebben van wat ervan wordt verwacht. Dit is relevant als men door middel van belastingen tot gedragsverandering wil komen of juist niet. De auteurs concluderen dat gedragseconomie vooralsnog geen revolutie op fiscaal terrein teweeg zal brengen, maar dat het gebruik van haar inzichten wel tot effectiever beleid zal leiden.

In het laatste artikel van deze aflevering van TvOF schrijft Veraart over de privatisering van energiebedrijven. Hij analyseert de recente ontwikkelingen, waarbij de verkoop van Nuon en Essent voor veel beroering zorgden. Veraart vindt die beroering niet helemaal terecht omdat de verkoop het logische gevolg was van de ingezette liberalisering van de energiemarkten. Hij voorspelt echter dat de beroering nog niet voorbij is omdat er nog veel moet worden geregeld over de inrichting van de publieke netwerkbedrijven en over de bestemming van de verkoopopbrengsten. Oorzaak daarvan: het rijk is er niet goed op voorbereid omdat het weinig heeft gedaan met aanbevelingen van deskundigen.

De redactie